SVOBODNA SLOVENIJA

AÑO (LETO) XXI (2
No. (štev.) 47

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES
22 novembra 1962

Tri glave

Kubanska kriza in kitajsko-indijska vojna sta povzročili, da se vsak dan jasneje kažejo v svetovnem komunizmu obrisi spora, ki že dolgo — nekateri menijo, da že izza Stalinovih časov — tli med velikanoma ZSSR in rdečo Kitajsko. V letu 1948 se je kot upornik prva izcimila Titova Jugoslavija kot komunistična sila, katera je stopila izza kulisja, za katerim se je skrivala, z enim korakom v žaromete svetovne javnosti in zato postala najbolj viden igravec drame, ki se razvija za železno zaveso.

Toda, kakor takrat naivni zahodni svet ne bi smel zaupati, da Titov spor leta 1948 pomeni začetek razkroja komunističnega teritorialnega imperija — naslednjih 14 let do danes je dokazalo ravno nasprotno — tako ne sme pripisovati sporu rdeče Kitajske z Moskvo večjega pomena, kakor to, da je v bistvu prav takšen, kakršen je bil Titov: samo površinski, taktičen.

Komunistični nestvor, ki se je spočel v glavah Marxa, Engelsa, Lenina in Stalina in skotil leta 1917 v Rusiji, se je do danes razvil v pošast z enim telesom, iz katerega štrlé tri glave: Moskva, Beograd in Peking. Vsaka glava včasih misli po svoje, druga drugi včasih ugrabi plen, rohni druga na drugo, toda vse, kar te glave požirajo, se steka skozi požiralnike v en sam nenasitni želodec brezbožnega komunizma. Zmaj s tremi glavami!

Tako se je Tito sprl s Stalinom leta 1948: zasanjalo se mu je o ponovitvi Balkanske zveze, brez odobritve iz Moskve; zahotelo se mu je gospodariti v Grčiji, čeprav je Moskva izdala ukaz za tamkajšnjo državljansko vojno; dobil je in še vedno ima apetiti po Albaniji, čeprav si jo je izvolil Peking zase; zahotelo se mu je ameriških dolarjev, čeprav bi jih moral v obliki rubljev dobivati v neznatnih vsotah iz Moskve; zaželel si je sijaja kapitalističnega Zahoda, dasi je Moskva hotela imeti okoli sebe le v raševino oblečene sužnje; zavil je paragrafe komunistične doktrine tako, da si je lahko privoščil novi razred.

Ko je bil kitajski komunizem še dojenček, ga je Moskva skrbno redila. Z močnimi zalogaji je glava v Pekingu hitro zrasla in zarohnela po svoje. Kitajcem se je zahotelo Južne Koreje, Indokine, Vietnama. Poskušajo segati v Indonezijo. Požrli so Tibet in sedaj stegnili roke po Indiji.

Moskva nikamor ni mogla, vsaj navidez ne. V Evropi se je zaprla samo sebe za železno zaveso, čez berlinski zid lahko samo škili. Segla je čez Atlantik na Kubo — zaradi do takrat še vedno trajajoče naivnosti zahodnjakov.

Kakor v Aziji Peking, tako so na Kubi Moskvo začasno ustavili Amerikanci. Neodločno, pa vendar, se borijo z rdečim zmajem z dvema glavama, dočim tretjo, Beograd, še vedno pitajo — iz zaslepljenosti.

Ob Kubi sta si Moskva in Peking znova skočili v lase. Po zalogaj čez Atlantik je namreč segal — ne pozabimo namreč na pošiljske kitajskih „strokovnjakov“ na Kubo — tudi Peking. V borbi za otok je podlegel Peking, ostala je Moskva edini gospodar. Že navidezni umik Hruščeva s Kube — umik je brez dvoma samo navidezen — je razkačil Peking, iz strahu pred morebitno izgubo tako dragocene postojanke. Izbruhi nejevolje in psovk so začeli deževati prav te dni iz Pekinga na Moskvo.

Hruščev je „navaden slabič“ zaradi svojega umika s Kube. Njegovi napadi na Albanijo, ki je prijateljica Kitajske, dokazujejo, da je „izdajalec proletarske solidarnosti“. Na drugi strani pa njegovo prijateljstvo do Titove Jugoslavije, ki je „ideološka nasprotnica“ Kitajske, dokazujejo, da je „čisto navaden oportunist“. Hruščev se tudi boji Kitajske in ji je zato zmanjšal sovjetsko pomoč. Njegova „zavist je tako velika, kakor jo more gojiti v svoji pokvarjeni duši samo buržujska ženska“. Hruščev se je umaknil iz kubanske krize ne iz strahu pred ameriško reakcijo, pač pa iz strahu pred reakcijo sovjetskega ljudstva. „V slučaju vojne bo sovjetsko vlado uničil sovjetski narod in ne ameriške atomske bombe.“ In še: „Največja Stalinova napaka je bila, da ni dal Hruščeva ubiti.“

Moskva odgovarja Pekingu — z napadi na Albanijo in z obrambo Jugoslavije. Besedni troboj — danes Moskva in Beograd skupaj proti Pekingu, jutri bo morda zopet drugačna kombinacija — se nadaljuje s povečano srditostjo. Toda troboj je samo besedni.

Sredi katere koli krize, ki je bila le malenkostno nevarna komunizmu kot celoti, so bile vedno vse tri glave skrbno na preži, oziraje se na vse strani proti sovražniku njihovega skupnega telesa. Najnovejši dokaz je bil popoln molk Moskve, Beograda in Pekinga ob Kennedyjevi napovedi kubanske blokade. Čim je prva nevarnost dva dni zatem izginila, se je znova oglasilo iz njihovih žrel.

Po sedemnajstih letih neštetih podobnih dokazov pa se Zahod le počasi prebuja iz zaslepljenosti. Ni treba biti veliko več kot navaden smrtnik, pa že more vsakdo, ki količkaj misli s svojo glavo, spoznati, zakaj je tako. Z malimi izjemami zahodnjaki namreč še vedno gledajo v Moskvi in Pekingu in Beogradu središča, kjer kujejo načrte za materialno in ne za duhovno osvojitev sveta, da je Moskva imperialistična, kakor je bila v carskih časih, da Peking sili čez meje, kakor je silil v prejšnjih stoletjih, da Jugoslavija hoče v evropsko skupnost, kakor je tja spadala pred minulo vojno.

Ko se bo Zahod dokopal do spoznanja, da mora nastopiti proti komunizmu kot doktrini, nastopiti proti njemu na verskem, kuturnem, socialnem, političnem in končno tudi na vojaškem področju izključno iz načelnosti, šele potem se ne bo dogajalo, pa naj komunističnemu nestvoru zraste še toliko novih glav, da jih ne bi takoj spoznal v pravi luči in se „kubanske krize“ ne bodo razblinjale v megleno negotovost.

Mikojan in Castro rovarita naprej

Prvi sovjetski podpredsednik Mikojan se še vedno mudi na Kubi. Tja je prileteI iz Moskve preko New Yorka že 2. novembra, takoj, ko se je Hruščevu posrečilo zaplesti Amerikance v pogajanja; od zelene mize sovjeti doslej še nikdar niso odšli poraženi, zahodnjaki pa nikdar zmagovalci.

Mikojan in Castro spretno skrivata vsebino svojih razgovorov. Zahodnjaki so še ves minuli teden mogli samo ugibati, o čem govorita. Tu in tam so komunisti kratko poročali, da je obema za ohranitev miru, od časa do časa pa je bila objavljena kakšna izjava bodisi Mikojna, bodisi Castra, da se Kuba in ZSSR v odnosu do ZDA v vsem strinjate. Mikojan je tudi na havanski univerzi pred dijaštvom izjavil, da je Castro „zvest marksist-leninist, ki vodi svojo deželo od ene zmage do druge“. Spet ob drugi priliki je Mikojan poudaril, da se ZSSR strinja s Castrovimi petimi točkami, zlasti z zadnjo, ki zahteva umik Amerikancev iz oporišča Guantanamo.

Sovjeti in kubanski komunisti tudi pri ZN niso mirovali. Ker je kubanska kriza po U Thantovi zaslugi zašla na hodnike ZN in tako v mednarodno organizacijo, ki služi dejansko le gostobesedni izmenjavi misli in gesel posameznim režimom, praktično pa je brezmočna, se je sovjetom in Kubancem posrečilo zaplesti tudi v tem forumu Amerikance v brezkončne razgovore, v birokratske postopke, neprestane posvete z Washingtonom in tako odlašanje odločitev. Kennedy je sicer ponovno objavil, da z blokado Kube ne bo prenehal prej, dokler ne bo mednarodni komisiji dovoljeno na otoku samem kontrolirati odstranitev ofenzivnega orožja in da tudi letalskega opazovanja otoka ne bo ustavil vse dotlej, dokler ne bo popolnoma siguren, da s Kube ZDA ni mogoče več napasti. Toda iz Havane je dobil Castrov odgovor, da bo kubansko topništvo streljalo na ameriška letala, čeprav do tega trenutka grožnje še ni izvršil.

Dvainštirideset sovjetskih raket je baje bilo odpeljanih s Kube. Nihče ne ve, razen sovjetov in Kubancev seveda, koliko jih je še ostalo na otoku. Ni pa bil z otoka odpeljan še noben sovjetski bombnik, kljub vsem Kennedyjevim prizadevanjem. Sovjeti in Castro se v tem oziru naravnost norčujejo iz Washingtona. Odkar je Kennedy objavil blokado Kube in zahteval odstranitev „vsega ofenzivnega orožja“, so minili že štirje tedni. Sovjetski bombniki in atomske bombe pa so še vedno na Kubi. Kennedy si je trenutno zvezal roke z obljubo, da ne bo napadel Kube. Do danes še nihče ni mogel ugotoviti, kaj ga je nagnilo k tej obljubi, ker ni bil v nobenem oziru prisiljen nanjo.

Castro pa je med tem segel na drugo področje, da bi napravil zmedo med Amerikanci in jim pokazal, da se ne meni ne on ne Mikojan za kakršne koli razgovore in morebitne sklepe, ki bi se mogli izcimiti bodisi v ZN, v Washingtonu, v Moskvi ali v Havani glede njegovega režima. V New York je poslal svoje saboterje, ki so pripravljali teroristične napade z velikimi količinami razstreliva v glavnem proti ameriškim petrolejskim napravam v državi New Jersey. Ameriška FBI je skupino odkrila in polovila. Med njimi je bil eden član kubanske delegacije pri ZN.

Ob zaključku lista je položaj na Kubi naslednji: Castro je pristal, da Sovjetska zveza odpelje vse svoje težke bombnike, ZDA pa je zagrozil, da se ameriška letala, ki bi v bodoče še letala nad Kubo izpostavljajo nevarnosti, da jih bodo sestrelili. Kennedy pa mu je v svojem govoru napovedal, da bodo ZDA prenehale izvajati vojaško blokado nad Kubo.

Nevarnost kitajsko-indijske vojne

Kitajsko-indijska vojna postaja vedno bolj srdita, zlasti odkar so Kitajci navalili z novimi človeškimi valovi na indijske postojanke, s katerimi je Nehru menil zaustaviti kitajsko prodiranje proti planjavi Assam in tamkajšnjim petrolejskim vrelcem. Te postojanke so skoraj vse že v kitajskih rokah ter se komunistom odpira prosta pot proti Assamu in petrolejskim ležiščem. Položaj se je za Indijo tako poslabšal, da se je Nehru znova obrnil v Washington po še večjo in nujnejšo pomoč.

V Washingtonu so začeli z vse večjo resnostjo gledati na neproglašeno vojno med Kitajsko in Indijo. Komunistični oddelki, ki prodirajo v smereh, ki vodijo proti indijskim morskim pristaniščem, predstavljajo nov problem za ameriško politiko zadrževanja komustičnega širjenja. Končni cilj rdeče Kitajske v tej vedno ostrejši borbi proti Indiji iz dosedanjih prodorov še ni razviden, čeprav menijo, da more biti eden bližnjih ciljev zasedba petrolejskih ležišč, ki so samo nekaj desetin kilometrov oddaljena od sedanje vojne črte. Peking se morda boji, da bi dobil od sovjetov, ki trenutno ne kažejo naklonjenosti do te kitajske pustolovščine, premalo petroleja za uspešno nadaljevanje vojne in za svojo industrijo.

Obstaja pa tudi možnost, tako menijo v Washingtonu, da hočejo Kitajci pritisniti čez Assam in okoli Burme proti indijskim pomorskim pristaniščem in se tako izogniti vojaški blokadi svoje obale, ki jo v formoški ožini izvaja ameriška mornarica. V Indijskem oceanu imajo Amerikanci majhno pomorsko silo, sestoječo iz komaj treh večjih ladij, ene letalonosilke in dveh rušilcev ter nekaj letal. Te edinice se Kitajci ne morejo ustrašiti, ker jim pač ne more preprečiti nadaljnjih osvojitev, bodisi v Indiji ali na Malajskem polotoku. Približali pa bi se tako tudi na levi Perzijskemu zalivu, z vsemi posledicami za nadaljni razvoj dogodkov na tem, zaradi petrolejo vedno tako kritičnem področju sveta.

Zadnja poročila kitajsko-indijske vojne: Kom. Kitajci so v torek ponoči objavili, da so svoji vojski izdali ukaz za premirje in za postopen umik na dosedanjo mejo med Indijo in Kitajsko. Koliko iskrenosti je s kitajske strani v tej odredbi, bodo kmalu pokazali nadaljni dogodki.

Popolno soglasje med Kennedyjem in Adenauerjem

Zahodnonemški kancler Adenauer se je pretekli teden mudil na kratkem obisku pri Kennedyju. Oba državnika sta imela dvodnevno konferenco, o kateri sta samo izjavila, da je bila izredno plodovita in da se v vseh ozirih strinjata. Menijo, da sta govorila o Kubi in Berlinu, pa tudi o splošnem svetovnem položaju. Glede Kube je Adenauer zagotovil Kennedyju, da lahko vedno računa na Zahodno Nemčijo, glede Berlina pa sta razpravljala o morebitnih novih sovjetskih potezah, ki jih nekateri pričakujejo v bližnji bodočnosti. Adenauer sicer trdi, da ne verjame v kakšen nov sovjetski pritisk na Berlin, ker je marsikaj doživel na Kubi. Toda tudi pred kubansko krizo je bil Adenauer istega mnenja.

Zato je sedaj Adenauer mnenja, naj bi zavezniki sprožili novo berlinsko „krizo“ s svojimi predlogi in nikakor čakali vedno na prvo sovjetsko potezo. Kaže, da je pripravljen razpravljati o mednarodni kontroli nad dohodom v Zahodni Berlin. Tozadevna komisija bi bila sestavljena iz delegatov ZDA, Anglije, Francije in ZSSR ter Zahodne in Vzhodne Nemčije in treh tkzv. nevtralcev. Toda položaj Zahodnega Berlina bi moral ostati nedotaknjen, se pravi, ni govora o kakršni koli njegovi spojitvi z Vzhodnim Berlinom ali kakršni koli kontroli nemških komunistov nad njim.

Konferenca je bila tako uspešna, da je Kennedy po Adenauerjevem odhodu izjavil, da je bila „najboljša od vseh, kar sem jih imel z Adenauerjem“.

Posledica konference je vsekakor tudi Kennedyjeva odločitev, da bodo ZDA oborožile z atomskim orožjem posebne izključno evropske oddelke, ki bodo neodvisni od ameriške atomske oborožene sile v Zahodni Evropi. Ta Kennedyjev sklep spravljajo v zvezo z njegovo izjavo ob priliki napovedi kubanske blokade, ko je dejal, da bodo ZDA „z vsemi sredstvi“ branile svobodo tudi Zahodnega Berlina. Prav tako so posledica konference med Adenauerjem in Kennedyjem poročila, da ZDA in njeni zavezniki pripravljajo za slučaj novih sovjetskih nastopov proti Berlinu načrte o gospodarski blokadi ZSSR in vsega njenega bloka tako, da bi prenehali in preprečili kakršno koli trgovanje z Moskvo in njenimi sateliti s katerim koli delom sveta.

IZ TEDNA V TEDEN

V **Franciji** so imeli v nedeljo, 18. novembra, splošne parlamentarne volitve za izvolitev 465 poslancev. V tistih volilnih okrajih, v katerih noben kandidat ni dobil 50% glasov, bodo ponovne volitve v nedeljo, 24. t. m. Nedeljske volitve so bile že tretje letošnje leto in sedme v povojni Franciji. Prvi referendum je bil 8. aprila, drugi 28. oktobra. V nedeljo, 18. novembra, pa splošne volitve za obnovitev parlamenta. Volilna borba je bila zelo ostra. Vse tradicionalne francoske politične stranke so odločno nastopale proti De Gaulovi Narodni republikanski zvezi. Toda De Gaulle je tudi tokrat zmagal in je svojim političnim nasprotnikom, zlasti socialistom — zadal hud politični poraz.

V **Avstriji** so imeli v nedeljo, 18. novembra, tudi splošne volitve in sicer šeste po II. svetovni vojni. Pri nedeljskih volitvah so napredovali avstrijski krščanski demokrati od zadnjih volitev za 2 mandata, socialisti so pa 2 izgubili. Komunisti so doživeli znova hud poraz in v parlamentu tako kot dosedaj nimajo nobenega poslanca. Za volitve je bilo vpisanih 4,805.409 volilcev. Avstrijska ljudska stranka kanclerja Alfonza Gorbacha je dobila 2,024.579 glasov — 81 mandatov (pri zadnjih volitvah 1,928.043 — 79 mandatov), socialisti 1, 960.590 — 76 mandatov (1 milijon 953.935 — 78 mandatov), stranka svobode 314.596 — 8 mandatov (336.110 — 8 mandatov), komunisti 135.432 — nobenega mandata (142.578 — nobenega mandata), evropski federalisti 21 tisoč 535 glasov in nobenega mandata.

Pri nedeljskih volitvah so koroški demokratsko usmerjeni Slovenci glasovali za kandidate avstrijske ljudske stranke, titovsko usmerjeni pa za socialiste. Bodoča avstrijska vlada bo znova koalicijska in sicer vlada krščanskih demokratov in socialistov.

Dr. Adenauer bo sestavil novo vlado. Do tega ga je pripravil odstop liberalnih ministrov.

Iz življenja in dogajanja v Argentini

Razpis splošnih volitev

Za minuli ponedeljek je bil napovedan radijski in televizijski govor notr. min. dr. Martineza. Politična javnost ga je pričakovala z napetostjo, ker je bilo napovedano, da bo objavil končni politični načrt vlade za izhod iz krize, ki je nastala z odstranitvijo ustavnega predsednika dr. Frondizija in za povrnitev države v polno ustavno stanje ter življenje.

Pričakovanje objave političnega načrta vlade je bilo tem večje, ker so minuli teden krožile po mestu najrazličnejše verzije. Nekateri so vedeli celo povedati, da vsak trenutek lahko izbruhne nova revolucija, ki naj bi imela namen vzpostaviti vojaško vlado za več let, da bi z odločnimi ukrepi napravila red v državi in šele nato razpisala volitve. Med političnimi osebnostmi so se vrstili sestanki in posvetovanja. Vse o tem, kakšen naj bi bil statut o političnih strankah in o tem ali naj bodo splošne ali samo delne volitve in ali je umestno, da vlada volitve v sedanjem stanju sploh razpisuje.

Zgodovinske odgovornosti, ki jo z razpisom volitev prevzema nase sedanja vlada, se je ista v polni meri zavedala. Zato so bili številni posveti tudi pri predsedniku republike dr. Guidu, katerih so se udeleževali ministra za notranje zadeve in narodno obrambo, državni tajniki in glavni poveljniki oboroženih sil. Podrobno so preučili vsa določila nove politične zakonodaje ter presodili tudi posledice, ki bodo nastale z izvajanjem novih političnih odredb in z razpisom novih volitev. Izmenjali so si med seboj dodobra vsa mnenja in se zedini za končno besedilo nove politične zakonodaje, ki jo je nato v ponedeljek objavil notranji minister.

V svojem govoru je notr. minister dr. Martinez povedal, da se je vlada odločila, da za 16. junij 1963 razpiše splošne volitve, pri katerih naj ljudstvo izvoli novega predsednika in podpredsednika republike, poslance zveznega parlamenta, guvernerje in viceguvernerje provinc ter provincijske poslance in župane mest. Volitve bodo po proporcionalnem volilnem sistemu. Minister je naglašal, da „ni druge rešitve, ki bi nas mogla rešiti pred anarhijo, državljansko vojno in popolnim notranjim razkrojem“.

Novi statut o političnih strankah je zelo širokogruden in dopušča, da lahko prihajajo do izraza vsa politična stremljenja, dokler delujejo v mejah zakonitosti. Prepoveduje pa uporabljanje znakov bivših ali sedanjih domačih in inozemskih totalitarističnih gibanj. Tudi ne more nihče od zunaj voditi politične stranke v Argentini. V delovanje političnih strank se bo oblast čim manj vmešavala, kontrolirala bo samo, da bodo stranke dobivale gmotna sredstva po zakoniti poti in da bodo članski imeniki točni. Za izvajanje statuta o političnih strankah, ki zasleduje pravilno demokratsko življenje v državi, bo skrbela neodvisna in napristranska volilna sodna oblast.

Isti večer, ko je govoril notranji minister ter objavil politični načrt vlade in napovedal razpis splošnih volitev, je ministrstvo za narodno obrambo izdalo sporočilo, da se oborožene sile povsem strinjajo s političnimi načeli, ki jih je v imenu vlade objavil notranji minister glede nadaljnjega razvoja političnega življenja v Argentini.

DR. MIHA KREK

Jugoslavija v krizi

V založbi Columbia University Press je izšla odlična knjiga „Yugoslavia in Crisis". Dr. J. B. Hoptner v njej popiše zgodovino zunanje politike Jugoslavije od leta 1934 do 1941, ali bolje rečeno do konca bivše kraljevine. V uvodu pisec pravi, da je v tem delu skušal proučiti in dati sliko prizadevanj male države, da bi preživela pritisk dveh velikih sosedov v času, ko so ji velike sile bile sprva nenaklonjene, kasneje pa ji niso mogle dati kake učinkovite pomoči.

V resnici je ta politični zgodovinar in predavatelj na Columbia University v New Yorku uspel naslikati mednarodno politično stanje, v kakršnem se je Jugoslavija rodila in igro mednarodnih vplivov, med katerimi je morala plavati v dveh desetletjih med prvo in drugo svetovno vojno. Posebej je knjiga posvečena dobi po smrti kralja Aleksandra do začetka druge vojne. Kolikor je pa treba za razumevanje in ocenitev usodnih odločitev, ki so dozorevale v tej dobi, sega pisec tudi nazaj v prejšnjo zgodovino Srbije in življenja Slovencev in Hrvatov v Avstro-ogrski monarhiji pred zedinjenjem. Dasi je knjiga delo o zunanji politiki, razloži in popiše tudi notranje politični razvoj, zlasti politične razmere v državni prestolici in odnose med Srbi in Hrvati tako, da ima bralec zaokroženo in popolno sliko ozadja, iz katerega so rastle jugoslovanske težave in rešitve.

Knjigo odlikuje mirna sigurnost znanstvenika, ki ne le mojstrsko uporablja ogromno in samo zanesljivo gradivo, ki ga je proučil, ampak tudi prepričevalno podaja povezavo vplivov in reakcij kakršne so v resnici bile tedaj v življenju države.

Dasi je naloga težka, je piscu uspelo, da je našel za vsako stvar točen izraz in je napisal celotno delo v živahnem jeziku, da se knjiga bere kot zgodovinska zanimivost od začetka do kraja. Sodim, da je knjiga zgodovinsko-politično delo najboljše vrste.

Slovence pisec omenja večkrat kot poseben narod in politično skupnost s posebnimi interesi in cilji. Na nekih mestih se mi vendarle zdi, da prenaglo prehaja preko njih ali jih preveč vrže v isto vrsto s Hrvati. Naj omenim samo primer s strani 11, kjer pisec pravi, da *„so se Jugoslovani bali, da bi vračanje* Habsburgovcev na madžarski prestol moglo biti privlačno za tiste Slovence in Hrvate, ki so bili 'kaisertreu'". Kolikor vem, med Slovenci takih ljudi sploh ni bilo. Ne poznam nobene skupine 'kaisertreu' ljudi med Slovenci in nobenega količkaj vidnega in pomembnega človeka, ki bi se mu mogla pripisati ta označba. Med Slovenci so bile manjšinske skupine, ki so imele pomisleke proti vključenju Slovenije v Jugoslavijo, kakor se je to zgodilo s proklamacijo regenta Aleksandra 1. decembra 1918, ni pa bilo takih, ki bi si želeli nazaj pod Habsburško vladavino.

Prav tako na strani 59 pisec pravi, da je Italija motila notranji mir v Jugoslaviji in je „italijanska propaganda zastrupljala disidentske Slovence in Hrvate". Dejansko je tisti slovenski rod, ki je živel v prvih letih po prvi svetovni vojni, zrastel v živem nasprotovanju in bojih z Italijani. Italija je bila simbol slovenskega sovražnika in škodljivca naših koristi. Vse, kar je bilo označeno, da prihaja iz italijanskih virov, so Slovenci kar po nagonu zavračali kot nevarno in sovražno. Psihološko razpoloženje je bilo tako, da italijanska propaganda ni imela prav nobene osnove za kakršenkoli uspeh med našimi ljudmi.

Sodim, da je v tej točki pisec preveč prišel pod vpliv neslovenskih dokumentov in poročevalcev, ki pa niso točni. Tako citira na strani 114 prvega tajnika britanskega poslanstva v Beogradu, Terence Shone, ki pravi, da je bila jugoslovanska vlada proti plebiscitu v vprašanju sudetskih Nemcev, ker da „bi se moglo isto sredstvo kdaj kasneje uporabiti proti Jugoslaviji v Sloveniji, ob dalmatinski obali ali v Hrvatski, kjer so bila čustva lojalnosti napram Beogradu zelo slabotna."

Razpoloženje v teh treh pokrajinah vreči kar v isti koš, je neprimerno. Prav ob slučaju sudetskih Nemcev je Slovenija na splošno s svojimi simpatijami bila na strani Čehov, spričo vojne nevarnosti, ki se je približevala, pa bolj jugoslovanska kot kdaj preje.

Najbolj me je presenetil popis razgovora med princem Pavlom in ameriškim ambasadorjem Bliss Laneom dne 20. marca 1941, koncem 235. strani. Tam avtor piše: „Princ regent je bil na izgled miren in se je obvladoval med razgovorom. Soglašal je (z Lane-om) v tem, da pakt z Nemčijo ne bo nikako jamstvo proti bodočemu nemškemu napadu. Minili dogodki so dokazali, da so nemška jamstva bila ničvredna in da bi pakt samo vezal roke Jugoslaviji v njenih bodočih diplomatičnih ali vojaških akcijah. Toda če bi zavrgel nemška jamstva in bi prišla vojna, je bil (princ) gotov, da bi se Hrvatje in Slovenci ne borili. Njega so bili Hrvatje in Slovenci silili, da podpiše pakt."

Mislim, da bo ta razgovor sploh še treba dopolniti in razjasniti. Zdi se mi naravnost nemogoče, da bi bil princ trdil, da se Slovenci ne bodo borili, ali sploh izrazil kako sumnjo glede slovenskega zadržanja v slučaju vojne. Mislim, *da princ ni sumil* v slovensko lojalnost do države in ni imel nobenega dvoma, da bi Slovenci izpolnili v slučaju vojne tudi najtežje dolžnosti do kraja. Pri sejah kronskega sveta je res dr. Kulovec navajal razloge za podpis pakta in odvrnitev ali vsaj odložitev vojne, pa se njegovi razlogi bistveno niso razlikovali od onih, ki so jih navajali drugi člani. Le kraljevski namestnik Stanković je imel nekaj pomislekov proti podpisu, pa se je končno tudi on soglasil z ostalimi. To vem iz dr. Kulovčevega pripovedovanja. Pri sejah ministrskega sveta sva oba govorila v istem smislu. Samo ministri dr. Budisavljević, dr. Čubrilović in dr. Konstantinović so se izjavili proti podpisu in izvajali posledice. Vsi drugi smo smatrali, da je bil podpis pakta edini izhod, ki je dajal vsaj nekaj bledega upanja, da se ljudstvo še reši pred napadom sil osi in država ohrani. Vsem in vsakemu je stališče v korist pakta diktirala stiska in zavest, da nimamo od nikoder pričakovati takojšne, učinkovite pomoči. Vsem je bil podpis pakta osebno zopern do skrajnosti. Vsi smo se zavedali in tudi povedali, da je bilo razpoloženje ljudi po vseh delih države, zlasti tudi v Sloveniji proti vsakemu videzu sodelovanja z nacisti in fašisti. Nismo pa mogli odkriti nobenega pametnega smisla in koristnega cilja za žrtvovanje naroda in države, zavlačevanje in odlašanje podpisa pakta pa ni bilo več mogoče.

Samo še eno opombo bi tu zapisal. Avtor podrobno popisuje nastanek misli na upor med vojaki in med srbskimi opozicionalci, razvoj priprav za upor, izvedbo upora, prevrat, sestavljanje Simovićeve vlade in zlasti tudi to, kako so v vlado prišli dr. Maček in drugi zastopniki Hrvatov, o Slovencih pa ni v tej zvezi nobene besede. Res Slovenci nismo imeli s pučem prav nobenega opravka. V noči prevrata nas nihče ni klical. Drugo jutro smo šele zvedeli, da so preko noči pučisti hrvatske ministre, ki so bili v Beogradu, odvedli v generalni štab in jim tam dali možnost razgovora z dr. Mačkom v Zagrebu, da so potem dali svoje soglasje za vstop v Simovićevo vlado, da so v to vlado vstopili zastopniki srbskih opozicionalnih strank in slišali smo kraljev razglas. Šele potem, ko smo ugotovili vsa ta dejstva, nismo pa mogli sumiti, da je bil kraljev razglas falzificiran in ko smo še zvedeli, da je princ mirno sprejel novo stanje in se vračal v Beograd, se je dr. Kulovec odzval povabilu generala Simovića in dal pristanek za vstop Slovencev v njegovo vlado. Edini razlog je bil: država je v vojni nevarnosti. Če do nje pride, bo besnost sovraštva nacistov in fašistov udarila Slovenijo. Rešujmo, če je še kaj mogoče rešiti. Dr. Kulovec je generalu izjavil, da Slovenci vstopimo pod pogojem, da bo tudi nova vlada skušala ohraniti mir in odvrniti vojni napad. Dobil je pritrdilni odgovor. Mislim, da je treba ugotoviti, da smo Slovenci šli v Simovićevo vlado šele potem, ko je dobila videz zakonitosti in ji je bilo zagotovljeno sodelovanje Hrvatov, srbske Demokratske, Radikalne, Zemljoradničke in Jugoslovanske nacionalne stranke.

Te pripombe pa naj na drugi strani samo nakažejo, kako temeljito je Hoptnerjevo delo. Kdor hoče dobiti objektivno in izčrpno informacijo o usodnih dogodkih spomladi leta 1941, bo to knjigo z zadoščenjem bral. Knjiga je najsolidnejši odgovor na številne površne, pristranske ali politično-polemične članke in brošure, ki iste dogodke skušajo izkoriščati za napad proti knezu Pavlu in Cvetkovićevi vladi. Očitanja se ob tem delu razblinijo v nič. Po dvajsetih letih je pravilnost dela in iskrena skrbnost te vlade še bolj očitna kot je bila tedaj.

V Makedoniji v Jugoslaviji so bile prejšnji teden velike povodnji, ki so zlasti hudo prizadele mesto Skoplje. V naraslem Vardarju je izgubilo življenje 7 ljudi.

Občni zbor Zedinjene Slovenije

V številki 46 Svobodne Slovenije z dne 15. t. m. smo objavili poročilo o občnem zboru Zedinjene Slovenije z dne 11. t. m. Navedli smo podatke o delu predsednika društva, tajnika, blagajnika, gospodarja ter organizacijskega, kulturnega in mladinskega referenta.

V današnji številki nadaljujemo s poročili še referentke za pošolsko mladino ge Vivodove in referenta socialneva odseka Albina Magistra st.

Ga Iva Vivodova

je navajala, da se je kot referentka za pošolsko mladino posvetila predvsem ženski telesni vzgoji. Sestavila je 6 telovadnih točk in pomagala pri organiziranju narodnih plesov. Za minulo poslovno dobo prihaja v poštev mladinski dan v novembru 1961 na Pristavi v Moronu, na katerem so dekleta iz Morona, Ramos Mejie in Buenos Aires sa nastopila z rajanjem v narodnih nošah, mladenke iz Morona so pokazale vaje z žogami, z mladenkami iz San Justa pa so igrale odbojko za novinke.

Z rajanjem v narodnih nošah so dekleta nastopila tudi ob kronanju Virgen del Buen Viaje v Moronu in sicer v sprevodu po mestu in pri nastopu inozemskih folklornih skupin. Na prireditvi Duh. življenja februarja 1962 so mladenke iz Morona in San Justa pokazale izpopolnjeno obliko odbojke za novinke. Na slovenskem dnevu aprila 1962 je nastopila nova folklorna skupina (8 parov) in pokazala Potrkan ples, žaklje, Kovtre in Svatbeno polko. Na Adroguejski akademiji v avgustu 1962 so nastopili gojenci z vajami „Lahka atletika igraje". Na prvem mladinskem dnevu v San Justu sept. 1962 so naraščajnice pokazale vaje z obroči, mladenke vaje z žogami, 16 članic v narodnih nošah pa ritmični valček. Konec avgusta in v začetku sept. t.l. so se vršili trije tečaji za odbojko, ki so se jih udeležila dekleta iz Morona, Lanusa, Buenos Airesa in San Justa. Na mladinskem dnevu v Lanusu je bila dekliška odbojka Morón : Lanús.

Končno je navajala, da je zasledovala argentinske telovadne prireditve in obiskovala telovadne tečaje, da je bila v tem vsaj malo na tekočem.

Glede dela za pošolsko mladino je dejala, da je raznovrstno in ga je tudi zelo veliko. Društvo Zedinjena Slovenija glede tega dela misli izvesti svoje načrte za pošolsko slov. mladino v zvezi z dušnim pastirstvom, krajevnimi domovi in mladinskimi organizacijami.

Končno se je zahvalila za sodelovanje ge. Marjani Marnovi in ge. Olgi Magistrovi.

Albin Magister st.

je v svojem poročilu o delu socialnega referata navajal med drugim naslednje: V teku leta se je številčno stanje pomoči potrebnih sicer stalno spreminjalo, vendar je v splošnem za 29 oseb večje kot lani. To so predvsem družine z otroki, vdove in tudi nekaj zasebnikov. Podpore so bile razdeljene večinoma v sporazumu z Vincencijevo konferenco. Podpora je bila izdana v 97 primerih, deležne jih je pa bilo 20 družin z 48 otroki in 15 zasebnikov. Poleg tega je društvo plačevalo posmrtninski sklad za 8 revnih članov. V blagu, obutvi, perilu in drugih predmetih je bilo izročenih skupno z Vincencijevo konferenco 637 kosov. Pomoč Socialnega odseka je doslej obstojala le v razdeljevanju denarja, blaga, obutve in zdravil med pomoči potrebnimi rojaki. Za obisk bolnikov in njih vsakovrstno asistenco skrbi v splošnem Katoliška akcija.

V svojem poročilu je referent omenjal tudi Mednarodni begunski dom za obnemogle izseljence, ki so ga odprli v Martínezu pred približno petimi meseci. Od Slovencev jih je bilo sprejetih v ta dom 8. V ustanovi, ki vzdržuje ta dom, je od Slovencev g. direktor Orehar. Izreka zahvalo vsem tistim, ki so na kakršenkoli način podpirali delo socialnega odseka, vse tiste pa, ki so hoteli s prispevki podpreti akcijo za zgraditev lastnega slovenskega zavetišča, naproša, naj za ta namen določene prispevke izroče ali Socialnemu skladu Zedinjene Slovenije ali pa Vincencijevi konferenci.

RAFKO VODEB — NOVI SLOVENSKI UNIVERZITETNI PROFESOR

Iz Rima smo prejeli vest, da se bo te dni, potem ko je pred štirimi leti zapustil mesto podravnatelja na Propagandinem zavodu, vrnil iz Louvaina (Belgija) preč. g. Rafko Vodeb, da zasede mesto profesorja na Pontificia Universitas Urbaniana (Propagandina univerza) v Rimu.

Rafko Vodeb, pesnik (izdal dve pesniški zbirki: „Kam potujejo oblaki", 1953 — in „Človek sem", 1958), sodelavec tudi pri Zborniku-Koledarju Svobodne Slovenije, esejist, ki poleg literarnih in umetnostno kritičnih esejev objavlja v slovenskih revijah (Meddobje), tudi obiske pri slovenskih umetnikih in znanstvenikih, ki so se uveljavili v svetu (Anton Dermota, slikarica Aleksa Ivanc, znanstvenik dr. France Žajdela), je pred kratkim končal študije umetnostne zgodovine in arheologije na svetovno znani Katoliški univerzi v Louvainu.

Naš štajerski rojak, ki je maturiral na klasični gimnaziji v Mariboru, je leta 1944 položil v Rimu diplomski izpit na filozofski fakulteti, medtem ko je štiri leta kasneje, leta 1948, položil diplomski izpit iz teologije. Letos meseca julija pa je na visokem inštitutu za arheologijo in umetnostno zgodovino predložil diplomsko disertacijo „Prepoved podob v Stari zavezi" z dodatkom o Novi zavezi in cerkvenih očetih prvih dveh stoletij.

Novi univerzitetni profesor, eden sourednikov centralne slovenske kulturne revije v zamejstvu, „Meddobja", in eden najagilnejših članov Slovenske kulturne akcije, bo predaval sodobno cerkveno umetnost v misijonih.

Našemu mlademu rojaku, štiridesetletniku, k uspehu iskreno čestitamo, želeč mu obilo uspeha in božjega blagoslova tako pri njegovem delu za univerzo kakor tudi za slovensko skupno.

ROMAN RUS 4

Ob nadaljevanju koncilskih del

V torek dne 23. 10. 1962 se je vršila peta koncilska seja ali generalna kongregacija. Sveto mašo je daroval filadelfijski nadškof msgr. Krol. Navzočih je bilo 2.363 koncilskih očetov. Število so ugotovili z mehanografskimi elektronskimi aparati. Izpostavitev knjige evangelijev se je ta dan izvršila na posebej slovesen način. Podtajnik koncila lionski pomožni škof msgr. Villot je nesel knjigo evangelijev med prižganimi svečami od kipa sv. Petra, kjer je miza za predsedstvo vzdolž vse koncilske dvorane, medtem ko so koncilski očetje peli psalm Laudate Dominum z odpevi himne Cristus vincit. Predsedstvo je prevzel newyorški nadškof kardinal Spellman, ki je molil obredno molitev Adsumus. Pred pričetkom razprave je govoril glavni tajnik Felici, ki je prebral imena izvoljenih članov, ki nastopijo namesto tistih, ki so bili že izvoljeni ali imajo že drugo mesto v koncilu. Prvi primer je bil kardinal Wišinski, ki je bil izvoljen za člana komisije za laični apostolat. Medtem pa je že bil imenovan za člana tajništva za izredne zadeve. Namesto njega je bil izvoljen za člana komisije za laični apostolat prvi, ki je dobil na listi za njim največje število glasov, to je nadškof iz Cashela na Irskem, msgr. Morris Thomas. Drugi primer pa se je tikal komisije za vzhodne Cerkve. Za njenega člana je bil izvoljen opat iz Grottaferrate Teodor Minisci, ki je že član tajništva za zedinjenje kristjanov. Ker pa je papež izenačil to tajništvo s koncilskimi komisijami, je bil izvoljen mesto Miniscija za člana komisije za vzhodne Cerkve, indijski nadškof msgr. Kawukatt. Nato so glavni tajnik in podtajniki v šestih različnih jezikih navedli kakšen bo postopek seje. Prvi govorniki so razpravljali o shemi v njeni celoti. Do nje so zavzeli različna stališča, vendar se je v vseh kazala ista težnja uveljaviti pristno vrednost liturgije in jo napraviti živ in stvaren izraz bogočastja, ki ga vesoljna Cerkev nudi Bogu. Namen, ki ga imajo koncilski očetje v teku razprav o liturgiji je čimbolj pospeševati pri duhovnikih in vernikih vzgojo resnične liturgične pobožnosti, da postane liturgija v resnici vir milosti in odrešenja. Problem liturgije je danes v središču vedno večje pozornosti.

Že okrožnica Mediator Dei je v tem pogledu ločila v liturgiji človeški in božji element. Prvega jasno ljudje ne morejo izpremeniti. Drugi, človeški element pa lahko spremene po zahtevah časa, stvari in duš. Pij XII. je v tej okrožnici zato vabil vse, naj se varujejo slepe navezanosti in popolnega prezira. V teku razprave je govorilo 8 koncilskih očetov. Po splošnem uvodu so pričeli razpravljati o različnih členih prvega poglavja. Tudi sedaj je govorilo 8 koncilskih očetov.

Dne 24. 10. 1962 se je vršila šesta koncilska seja. Sveto mašo je daroval v grško-melhitskem obredu nadškof iz Beiruta in podtajnik koncila msgr. Nabaa. Seji je predsedoval toledski nadškof kardinal Pla y Daniel. Sledila je slovesna izpostavitev evangelija, ki jo je izvršil nadškof iz Filadelfije msgr. Krol. Navzočih je bilo 2.337 koncilskih očetov. Po obredni molitvi Adsumus je glavni tajnik objavil, da je eno uro preje, ko je prihajal v baziliko, nenadoma umrl nadškof iz Velebusdo, msgr. Chichester. Koncilski očetje so skupno molili De profundis. Nato so jim razdelili program koncilskih del za mesec november. Prve štiri dni ne bo koncilskih del zaradi praznika vseh svetnikov in vernih duš ter proslave četrte obletnice kronanja papeža Janeza XXIII. Od 5. novembra dalje pa bodo koncilske seje vsak dan, razen četrtkov in nedelj.

Nato so nadaljevali z razpravljanjem o uvodu in različnih členih prvega poglavja sheme o sveti liturgiji. V uvodu je navedeno, da spada pospeševati liturgijo med cilje koncila. Ne gre za izdajanje novih dogmatičnih določb, marveč za sprejem nekaterih splošnih načelnih predpisov. Strokovnjaki vsega sveta pa naj bi z odobritvijo svete stolice prevzeli nalogo proučitve konkretnih izvajanj. Dalje omenja dvojni značaj liturgije, božji in človeški, vidni in nevidni, duhovni in pravni, in posebej poudarja primernost priznati in pospeševati vse obrede, ki so sedaj v veljavi v katoliški Cerkvi. V prvem poglavju sheme, ki obravnava splošna načela liturgije je navedena narava liturgije same. Delo odrešenja, ki je bilo napovedano v stari zavezi, ki ga je izvršil Kristus v novi in ga vrši dalje katoliška Cerkev se ne vrši samo z oznanjanjem evangelija, marveč predvsem s pomočjo zakramentov, katerim je posvečena vsa liturgija.

V razpravo je poseglo pet kardinalov in 10 nadškofov, med njimi zagrebški nadškof Šeper.

V četrtek dne 25. oktobra ni bilo koncilske seje. Pač pa je imel profesor na gregorijanski univerzi pater Schmidt tiskovno konferenco v prostorih tiskovnega koncilskega urada, med katero je prikazal časnikarjem probleme liturgije, o katerih razpravljajo koncilski očetje. „Koncil", tako je dejal govornik, „bo izdal splošne in načelne predpise, ki jih bodo tisti, ki bodo poklicani za to v imenu koncila konkretno izvedli. Liturgičen problem je dobil v modernem svetu zelo obsežen pomen. Če namreč liturgija kljub priznanju njene lepote ostane izven moderne omike in sodobne socialne družbene stvarnosti, bi ne izvajala več nobenega vpliva na večino prebivalstva. Koncilski očetje, ki so v stalnem stiku s temi težavami, so v stanju rešiti vprašanje s kriterijem zdravega realizma. Liturgijo obravnavajo na koncilu z vesoljnega vidika. Krščanska liturgija mora biti na vsej zemlji istočasno ena in mnogolična. Tako je bilo v prvih časih katoliške Cerkve, ko je prišlo do različnih liturgičnih družin, ki še danes obstojajo. Med kulturo in kultom obstaja tesna notranja vez. V današnjem stoletju, ko sta zatonila kolonializem in zapadna nadoblast, se še bolj vidno postavlja problem kar najširšega prevzema različnih liturgičnih obredov. Ta problem je težak in ga ni mogoče z lahkoto rešiti. Po eni strani številni žele pokrajinske nove liturgije in nastopajo proti zapadnjaštvu, po drugi povsod prevzemajo zapadno kulturo. Gremo skozi dobo zmed in razvoja. Zato moramo napredovati previdno. Smemo pa upati, da bo koncil v tem pogledu dal nekatera načela. Tako bo mogla Cerkev pronikniti v vse pokrajine sveta in ne bo ostala samo na površju in v zunanjem okviru pobožnosti. Koncil s tem, da obravnava liturgijo odgovarja želji, ki jo je papež Janez XXIII. izrazil v začetku svojega pontifikata, ko je govoril predvsem mladini: sveto pismo in kelih morata biti v središču krščanskega življenja." (Se nad.)

Novice iz Slovenije

„Oder 57" je letošnjo gledališko sezono začel v ljubljanskih Križankah z uprizoritvijo drame Primoža Kozaka „Dialogi". Delo je bilo napisano leta 1956, vendar do nedavnega še neobjavljeno. Snov zajema iz „stalinističnih" procesov in se dejanje razvija na politični policiji. Predstavo sta režijsko pripravila Franci Križaj in Taras Kermauner, igrali pa so Andrej Kuret, Rudi Kosmač, Janez Rihaček, Dare Ulaga in Božo Vovk.

Planinska zveza Slovenije bo priredila spomladi 1963 razstavo planinske fotografije v treh skupinah: črno-bele, barvne fotografije in barvne diapozitive.

V Slovenj Gradcu so imeli v drugi polovici septembra razstavo pod naslovom „Gozd in les v likovni umetnosti".

Umrli so. V Ljubljani: Ivanka Lampič roj. Božič, Ema Lenassi roj. Kochler, Ciril Pokorn, Ana Habicht, upok., Margareta Selan roj. Kopriva, Franc Novotny, mestni vrtnar v p., Viktor Jakulin, zidar, Matevž Sever, Albin Siknič, Iva Premelč, učiteljica v p., Heri Gambergar, Valentin Tominec, pek. mojster v p., Marija Kavčnik roj. Kavčnik, Franc Pliberšek, galvanizerski mojster, Rudolf Pogačnik, upok. pivovarne Union, Jožica Kuhar, dijakinja, Marija Belcijan roj. Jakopič, upok. in Miroslav Strel, geodet v Šmartnem v Rožni dolini, Franc Babnik, usnjar v Verneku, Rudi Cibic v Proseku, Stanislav Deželak, pismonoša v Laškem, Marija Štrukelj v Šentvidu, Drago Puš, predmetni učitelj v Šentvidu pri Stični, Franc Trček, mojster mizarske delavnice v Borovnici, Angela Kos roj. Rutar v Mokronogu, Anton Placer iz Lokve pri Sežani, Stane Korinšek v Zagorju, Ivan Praprotnik v Velenju, Janez Pernaj iz Malih Lašč, Jože Vivod v Celju, Ferko Šekoranja, gost. na Bizeljskem in Ivan Bizjak, upok. na Črnučah.

SLOVENCI V ARGENTINI

BUENOS AIRES

Osebne novice

Družinska sreča. V družinah Avguština Aleksandra in ge Jožice, roj. Mehle,, Pavla Malovrha in ge Jelke, roj. Božnar ter Slavka Revna in ge Slavke, roj. Galle so se rodile hčerke. Srečnim staršem naše čestitke!

Poroka. V župni cerkvi v Ramos Mejii sta se poročila v soboto, 17. novembra Franc Vester in gdč. Francka Tomazin. Za priči sta bila ženinu njegov bratranec Jože Bešter, nevesti pa njen oče Vinko Tomazin. Poročne obrede je opravil g. Janez Kalan. Novoporočencema, delovnima članoma mladinskih organizacij, želimo ob vstopu v novo življenje obilo sreče in blagoslova.

Od g. Nandeta Babnika župnega upravitelja v Schleedorfu v Salzburgu smo dobili pismo, s katerim nam je poslal tudi poročilo o proslavi 90-letnice sestre pok. škofa dr. Rožmana Elizabete Rožman, kakor tudi sliko s tega lepega slavja. Poročilo smo objavili v štev. 46 Sv. Slovenije z dne 15. t. m., slika pa je objavljena v Zborniku-Koledarju Svobodne Slovenije za leto 1963 ter jo v današnji številki, kakor to omenjamo na drugem mestu, ponatiskujemo.

G. Nande Babnik nas v pismu naproša, naj bi v listu objavili njegovo željo, da vse znance in prijatelje, zlasti pa duhovne sobrate v Argentini, lepo pozdravlja. Z znanci in prijatelji bi zelo rad obnovil tudi pisemske stike.

Sedanji naslov g. Babnika je tale: Rev. Nande Babnik, Pfarrprovisor, Post Gross Kcestendorf (Salzburg), Austria

SAN MARTIN

Martinovanje v Slov. domu v San Martinu preteklo nedeljo je bilo deležno dežja, ki je bil sicer pravi blagoslov za argentinska polja, ki pa je oviral polni razmah prireditve. Vendar se je kljub slabemu vremenu zbralo, zlasti v večernih urah, lepo število rojakov, da se povesele v domači družbi. Posebne pohvale je bila deležna okusna gosja pečenka. Moulin Rouge se je potrudil, da je dvignil veselo razpoloženje.

Predavanje g. Radivoja Riglerja „Naša borba proti komunizmu danes" se je vršilo preteklo nedeljo dopoldne v Slovenskem domu v San Martinu. Bilo je zanimivo in aktualno in so mu poslušalci sledili z veliko pozornostjo. Prav bi bilo, da bi vsi slovenski protikomunistični emigranti slišali ta važna izvajanja in da bi te misli prišle tudi v svetovno javnost.

Pevsko glasbeni nastop, ki ga pripravlja Slovenski dom v San Martinu, bo nedvomno ena izmed najlepših naših prireditev v tej sezoni. Na tej prireditvi bo nastopil Slovenski pevski zbor iz San Martina ter Fantovski oktet; kot solist bo nastopil g Vinko Klemenčič; na klavir pa nam bodo zaigrale po ena skladbo naše mlade pianistke (tudi en pianist bo nastopil). Nastopila bosta tudi igralca na harmoniko in havajsko kitaro. Ta lepa in vzgojno pomembna prireditev se bo vršila v nedeljo 16. decembra popoldne ob 18 uri v kolegiju „Sagrado Corazón de Jesús" Córdoba 124 v San Martinu (nasproti Slov. doma). Vstopnice bodo po 30, 20 in 10 pesov.

ADROGUE

Za desetletnico zavoda smo vsi bivši zavodarji sklenili, da se dobimo v zavodu na prijateljskem asadu. Odzvali smo se skoraj vsi. Srečanje starih prijateljev je ustvarilo veselo razpoloženje, ki se je potem nadaljevalo pri dobro obloženih mizah. G. rektor je z veseljem pozdravil vse svoje bivše in sedanje gojence. Kot posebno zanimiva točka sta se odigrali dve kratki nogometni tekmi med starimi in novejšimi zavodarji. V mraku pa so se spet zbrali pri mizah in obujali spomine na prejšnje dni. Na programu je bilo petje — samospevi, šaljivi prizori in nastopi Cilinder kluba. Vsi zadovoljni smo se v pozni uri razšli s trdnim namenom, da se drugo leto zopet dobimo.

MENDOZA

Slovensko skupnost v Mendozi je pretresla tragična smrt našega rojaka g. Ludvika Ovčjaka. V nedeljo 11. novembra, ob petih popoldne se je vozil z motornim kolesom skozi mesto; namenjen je bil na posestvo (chacro), ki ga imata z bratom v Las Heras, da bi uredil čebelam panje. Križišču cest San Juan in Vincente Zapata se je bližal v počasni vožnji, kar pridrvita dva avtomobila z vso brzino in trčita. Luksuzni avto, ki ga je vozil neki vinjen advokat iz Mendoze, se je ob silnem zaletu na cesti trikrat zavrtel in prav v tem trenutku zadel z vso silo v nesrečnega Ludvika in ga odbil deset metrov v stran. Pri tem je ponesrečeni zadobil silen pretres in mu je kri zalila možgane. Nezavestega so takoj prepeljali v državno bolnišnico in nato v sanatorij Landi, kjer pa je ob osmih zvečer podlegel poškodbam.

Pokojni je bil rojen v Zavodnjah pri Šoštanju kot sin verne krščanske družine Franca Ovčjaka iz Velenja. Med vojno je bil mobiliziran v nemško armado in bil na ruskih bojiščih tudi ranjen v glavo. Izkoristil je priložnost in pobegnil. Ob vrnitvi domov so ga odpeljali partizani, od koder pa je zopet ušel smrti, ker ga je prijatelj obvestil, da ga nameravajo ubiti kot izdajalca, ker je slučajno slišal neke tajnosti „štaba". Dolgo se je nato skrival doma tudi že po končani vojni, dokler ni skupno s preostalo družino meseca avgusta 1945 pobegnil preko meje v Avstrijo, kjer so našli zatočišče med številnimi slovenskimi begunci v taborišču v Judenburgu. Z očetom Francem, materjo in bratom Maksom je prišel v Argentino v Mendozo s skupnimi transporti slov. beguncev. S prirojeno pridnostjo so z očetom prijeli za delo in se kmalu osamosvojili kot stavbni tesarji. Po trdem dnevnem delu so si izmed nas prvi postavili lasten dom, kjer družina še danes biva. Toda nesrečni Ludvik je bil čestokrat nesrečen. Leta 1958 se je težko ponesrečil z motorjem in si zlomil roko v rami. Komaj leto za tem je pri delu na stavbi padel z visokega podstavka in si nalomil hrbtenico. Ni se še dobro opomogel, že ga je zadela nova nesreča z motorjem in si ponovno zlomil roko v zapestju. Končno pa ga je doletela tragična nesreča v nedeljo, 11. novembra t. l., kjer je postal smrtna žrtev.

Zapustil je ljubečo mater in brata v globoki žalosti tih in miren fant, ki je komaj dopolnil 40 let.

Pokopali smo ga dne 12. t. m. ob obilni udeležbi rojakov kot tudi tukajšnjih domačinov — njegovih prijateljev na pokopališu v Las Heras, kjer počiva že njegov oče. Pogrebne obrede je opravil naš dušni pastir č. g. Jože Horn ob spremstvu salezijanskega novomašnika Slovenca č. g. Alojzija Škraba, ki se je prav te dni mudil v Mendozi.

Naša molitev ga spremlja k zadnjemu počitku, kjer naj mu bo lahko poslednje domovanje. Preostali družini izrekamo naše iskreno sožalje. H. R.

MAR DEL PLATA

Zadnjo soboto prešnjega meseca smo imeli prav prijetno slovensko-dalmatinsko družabno večerjo v prostorni dvorani hotela Asturias.

Uvod v prijateljsko in veselo razpoloženje je napravil naš znani rodoljub g. Pio Radonič, ki je v šaljivem, pa zelo pomembnem nagovoru orisal nekatere dogodke iz naše kolonije. Njegovemu zanimivemu razlaganju so prisotni sledili z veliko napetostjo in ga za njegov domač humor nagradili z burnim odobravanjem.

Prijatelj Slovencev, dalmatinski rojak dr. Vladimir Costa, je nato v izbranih besedah odgovarjal na šale predgovornika. Poudaril je važnost prijateljstva v življenju, posebno še v emigraciji in zaželel še večjo poglobitev prijateljstva in sloge naše skupnosti.

Od prvakov marplatenske skupnosti se je oglasil k besedi tudi narodnozavedni g. Branko Furlan, ki je v jedrnatih besedah izrazil zadovoljstvo, da se od časa do časa zbiramo na skupnih družabnih prireditvah in s tem krepimo medsebojno prijateljstvo in narodno zavest.

Končno je v prosvetnem delu dr. Kisovec predaval o potrebi še intenzivnejše podpore slovenskim šolskim tečajem in redne gojitve narodne pesmi v že tako lepo napredujočem pevskem zboru, kakor tudi o umestnosti še tesnejše povezanosti skupnosti za ohranitev narodne zavesti in slovenskega ponosa.

Po njegovem predavanju je sledila prosta zabava pri petju domačih pesmi. Ker pa je g. Mario Radonič razen ubrane spremljave narodnih pesmi na harmoniki zaigral tudi nekaj priljubljenih poskočnic, so se veseli pari tudi prav pridno zavrteli.

Prireditev je zelo lepo uspela in se zato že za tekoči mesec november napoveduje nova družabna zabava, za prve ni decembra pa miklavževanje, kjer naj bi nastopili učenci šolskih tečajev že v narodnih nošah, kar bo velika novost za tukajšnjo naselbino.

X. Y.

SLOVENCI PO SVETU

AVSTRALIJA

V slovenskem hostelu v mestu Kew se vedno bolj uveljavlja s svojimi nastopi kvintet Bled. Melbournski Slovenci so mnenja, da so to kar „Avstralski Ovseniki". Kvintet sestavljajo Slavko Kregar, Franc Verko, Marijan Abram, Peter Hauptman in Marijan Nanut.

Med slovenskimi rojaki v Avstraliji se je močno uveljavil France Benko restavrator slik. Pred vojno je bil v Ljubljani restavrator v etnološkem muzeju in Narodni galeriji. Bil je tudi član Slovenskega zavoda za konserviranje starih spomenikov. Največje in najtežje delo je dovršil v gradu Dolenjskih toplic, kjer je preslikal stare freske. Pred prihodom v Avstralijo je bil kot strokovnjak za restavriranje starih oljnatih slik, slikarij na lesu, fresk, mozaikov, porcelana in poslikanega starega pohištva nastavljen kot restavrator v Rijk muzeju v Amsterdamu in antičnih muzejih v Haagu, v Avstraliji je pa nedavno dokončal največje delo v tej državi — restavriral je 40 starih slik v katedrali sv. Patrika v Melbournu, za kar je rabil leto dni. V dvajsetletnem restavratorskem delu je Benko restavriral nad 1000 umetnin, med katerimi so bile tudi slike holandskih, francoskih in italijanskih mojstrov.

V Avstraliji se slovenski družbi ni odtujil in je n. pr. za uprizoritev gledališke igre, ki jo je postavilo na oder Slovensko društvo v Melbournu, naslikal kulise

Vsak teden ena

SEN O VRNITVI

France Balantič

Ko boš, tujina, vso mi kri izpila,
ko neizgovorjena bo beseda
prišla kot ogenj mi na usta bleda,
bo davna želja domu se vrnila.

Na srce dal prsti bom kot zdravila,
sprejel me vase bo pozdrav soseda,
spoznala na planini me bo čreda
in v duši bo zaplala nova sila.

Okusil spet bom sok planinskih trav
spomini nanj skelijo kakor rane,
ki jih zastrupil dolgih cest je prah.

Domači kraj kako mi spet boš drag!
Kako bom ljubil gore razkopane,
dokler ne bom nad njimi tih zaspal.

ZBORNIK - KOLEDAR SVOBODNE SLOVENIJE ZA 1963

JE V TISKU

288 STRANI IZREDNO ZANIMIVEGA BRANJA — LEPE IN DOSLEJ ŠE NIKJER OBJAVLJENE SLIKE. NE OPUSTITE IZREDNE PRILOŽNOSTI IN SI V PREDNAROČILU IN PREDPLAČILU DO 15. DECEMBRA ZA 370 PESOV ZAGOTOVITE TO NAJPOMEMBNEJŠO IN NAJOBSEŽNEJŠO VSAKOLETNO KNJIŽNO PUBLIKACIJO SLOVENSKE IDEOLOŠKE EMIGRACIJE.

Pričujoča slika iz Zbornika Sv. Slov. za leto 1963 prikazuje Elizabeto Rožman, sestro pok. škofa Rožmana ob proslavi 90-letnice njenega rojstva s pevci Slov. pevskega zbora iz Šmihela na Koroškem pod vodstvom tam. župnika in dekana Krista Srienca in pevovodje Sadjaka dne 21. 10. 1962 pri župnem upravitelju Nandetu Babniku v Schleedorfu pri Salzburgu v Avstriji.

PRED PREDSTAVO LESKOVČE VE DRAME »DVA BREGOVA«

Za pisateljevo sedemdesetletnico rojstva

V soboto 24. t. m. ob 8 zvečer bo Ciudadelski oder vprizoril v režiji g. Špeha na novem odru na prostem v Slomškovem domu dramo Antona Leskovca Dva bregova. Pisatelj je Škofjeločan, ki je l. 1930 umrl kot vodja davčne uprave na glavarstvu v Radovljici, ko mu je bilo komaj 39 let. Da živi, bi dopolnil 70-letnico, tako pa se bo emigracija s to predstavo spomnila njegovega rojstnega jubileja, h kateremu mu bo uvodno besedo govoril njegov rojak in prijatelj dr. Tine Debeljak. Kot dijak je spadal v Krekov krog in se je uveljavljal kot igralec v okviru Slovenske dijaške zveze, kot dramatik pa se je pojavil l. 1927 v Domu in svetu in takoj žel uspeh z dramo Dva bregova iz l .1928, ko je prišel z njo na deske Narodnega gledališča v Ljubljani.

Dva bregova je drama iz življenja beračev, najnižjega sloja „na dnu" naše družbe, ki jih Macafur organizira v nekakšno stanovsko zvezo, sovražno naperjeno proti sloju bogatinov. Dva bregova sta dva razreda, v katera je razdeljena družba. Macafur je neke vrste nekronani „kralj" beračev, katerega najvnetejši pristaš je Flore, iz občine izgnani mladi berač, smrtno zaljubljen v Rono, hčerko žganjarke Komposarice. Pri njej se je vzgajal tudi najdenček Krištof, katerega je neznan dobrotnik spravil v šole in se zdaj vrača kot advokat domov. Ta je že stopil na „drugi breg", pa ima vendar še stik z razredom beračev. Zaljubi se v Rono in jo hoče pripeljati „čez most". Sprva z zapeljevanjem, ki mu Rona ne nasede, potem z ljubeznijo. Za Rono pa se peha tudi fanatik Flore, pristaš Macafurovega gesla, da „ni prehoda iz razreda v razred. Kdor je že tam, naj se ne vrača, in kdor je tu, naj ne hrepeni čez most." Rona visi v sredini. Zadnje dejanje je groteskno vizionarni beraški ples v maskah, na katerega prideta tako izgnani Flore, kakor tudi Rona, tedaj že v mestni službi, ta divje pleše, da se razvname vse v prepiru, ali naj jo trpe med seboj, ali naj jo spode, ker spada že v drugi sloj, zlasti še, ko je znano, da ljubi Krištofa. Ko pe se pojavi tudi Krištof v maski in zares zasnubi Rono, je vsa srečna in pripravljena za beg „na drugi breg". Tedaj zapove Macafur ljubosumnemu Floretu, naj kaznuje Rono za njeno razredno izdajstvo. Toda Flore ne more usmrtiti Rone, zabode pa Krištofa. In tedaj se izda skrivnost, ki leži čez vso dramo: Krištof je Macafurjev sin in ta „kralj beračev" je bil oni, ki je šolal „najdenčka" in ga tako postavil na drugi breg, nasprotno pa je hermetično zavajal svoj sloj diktatorsko in s silo in ni hotel, da bi si njegov sin iskal nevesto na „tem bregu beračev". **To je konec in smisel drame.** Kdor spočetka misli, da gre za resnični razdor sveta v dve polovici, da se pripravlja socialna revolucija proti bogatim, se prepriča v koncu, da sami voditelji revolucije mislijo drugače in bi samo radi prepeljali svoje najbližje brez trenj v tabor bogatih. Zavist do bogatega sloja je samo hrepenenje vključiti se vanj čimprej. Tako drama ni socialna drama, temveč drama človeških strasti in ljubezni, najbolj pa tragedija „kralja beračev", ki ni uspel v svoji egoistični težnji priti v ta sloj — s sinom. On je žrtev lastnega sovraštva.

Drama je ena najboljših in najmočnejših slovenskih modernih dram z etično vsebino, čeprav z marksističnim naslovom, in zato se ne čudimo, da zdaj v domovini ne hodi čez komunistične odre. Čudimo se pa, da ta v bistvu romantična, pa naturalistična, z ozirom na okolje socialnega dna, toda z mogočnim andrejevskim plesom mask, še ni našla **operne oblike,** ki kar kriči po njej. Je klasična drama slovenskega ekspresionizma in je prav, da se z njo Ciudadelski oder hoče spomniti velikega slovenskega dramatskega umetnika.

td

Božične in novoletne razglednice — 4 različne — delo domobranskega častnika-invalida Martina Žekarja so na razpolago pri poverjenikih Društva slovenskih protikomunističnih borcev in v pisarni Zedinjene Slovenije, Ramón Falcón 4158, Bs. As. Cena razglednici je 10 pesov. Slovenci, segajte po njih, saj s tem podpirate slovenskega protikomunističnega borca-invalida!

„KAR PO DOMAČE!"

VESELA KNJIGA ZA MLADE IN STARE. 220 STRANI. $ 200.— NA PRODAJ V SLOV. PISARNI, V VSEH DOMOVIH, PRI SKA TER PRI BARAGI, PEDERNERA 3253

OBVESTILA

Opozarjamo vse rojake na oddajo Slomškovega doma na TELEONCE (T. V. 11) v petek, 23. novembra ob pol sedmih zvečer. Ob tej priliki se bodo slovenski otroci zahvalili argentinski mladini, ki je z veliko ljubeznijo omogočila slovenski deklici Elizabeti Ogrin umetne noge in nadaljevanje šolanja. Pri nastopu sodeluje tudi Slovenska folklorna skupina. Obvestite svoje znance!

Zaključna šolska akademija ter razdelitev spričeval šolskega tečaja dr. Franceta Prešerna v Castelarju bo v nedeljo, 2. decembra t. l. ob 17 na Slovenski pristavi. Po končani akademiji Miklavžev prihod pri katerem bodo sodelovali člani SFZ in članice SDO. Vabljeni starši in vsi prijatelji tečaja in mladine.

Izlet Družabne pravde na otok Hiawatha v Tigrah bo 2. decembra. Odhod s posebno motorno ladjo ob 9 uri. Okoli 11 ure sv. maša na otoku, ki jo bo daroval g. Jože Jurak, ki se bo ob tej priložnosti poslovil od nas. Hrano naj prinese vsakdo s seboj; pijača bo na razpolago na otoku. Pripeljite s seboj tudi otroke. Vsi rojaki toplo vabljeni!

Miklavževanje bo v Slov. domu v San Martinu v soboto, 8. decembra ob 7 zvečer. Popoldne sprejemanje daril v skavtski sobi.

Pozor! Mladinski izlet! V nedeljo, 9. decembra bo vsemladinski izlet v Parque Pereyra, ki ga organizirata SDO in SFZ. Odhod: Po 8 sv. maši iz Slovenske hiše. Prijave sprejemajo vse predsednice in predsedniki mladinskih odsekov po krajevnih domovih.

Sv. Miklavž bo tudi letos obdaroval pridne otroke na vrtu Slomškovega doma v soboto, 8. decembra ob 8 zvečer. Njegovo zastopstvo bo sprejemalo želje že teden dni prej in na dan prihoda.

Prireditev šolskih otrok tečaja A. M. Slomška bo za konec šolskega leta v soboto, 8. decembra ob sedmih zvečer.

Sestanek fantovskega odseka SFZ v Moronu bo v soboto, 24. novembra ob 19 na Pristavi. Govoril bo pisatelj g. Mirko Kunčič.

Slovenski tečaj Franceta Balantiča v San Justo bo imel zaključno prireditev z nastopom otrok in razdelitvijo spričeval in malo pogostitvijo v nedeljo 2. decembra ob 17. Starši razveselite otroke s svojo udeležbo. Vabi krajevni šolski odbor.

Mladinski odsek Zedinjene Slovenije pripravlja počitniško kolonijo v Cordobskih hribih pri č. g. dr. Hanželiču za otroke nad 8 let starosti. Prijave do 30. t. m. pri učiteljstvu. Dnevna oskrba 130 pesov.

V Slovenski vasi bo 2. decembra ob 17 (že preje najavljen) **Pevski nastop** obeh pevskih zborov in Naceta Hladnika folklorni nastop iz Slomškovih časov: **Zimski večer na kmetih,**

Pravkar je pri založbi Baraga izšla Šestova knjiga **„Kar po domače!“**, humoristično delo o bontonu in stotini vsakodnevnih problemov. Knjigo je aktualiziral ter ji dodal posebno poglavje o našem življenju v tujini Simon Preprost, avtor Abu Sabuja. 220 strani obsegajoča broširana knjiga stane 200 pesov in je naprodaj v Slov. pisarni, v vseh domovih, pri SKA ter pri Ed. Baraga, Pedernera 3253.

Upravni odbor Slomškovega doma se prisrčno zahvaljuje vsem neštevilnim dobrotnikom, požrtvovalnim sodelavcem in številnim obiskovalcem III. tombole. Ob tej priliki pozivamo rojake, da kupujejo zlasti pri podjetjih, ki so podprla Slomškov dom! Vse pa obveščamo: IV. tombola bo novembra 1963!

Družabna prireditev prijateljev Pristave v Moronu 30. decembra t. l. bo vsem prisotnim nov dokaz, da je Pristava zaradi svoje obširnosti pač najprikladnejši kraj za preživetje lepih in veselih ur, proč od mestnega vrveža in prahu, na čistem zraku in v hladni senci med svojimi znanci in prijatelji. Sedaj, ko se Pristava prenavlja in tako dobiva vedno prikupnejši videz, postajajoč resnično opremljeno zbirališče Slovencev, ne smeš zamuditi prilike in si poleg zabave ob slovesu od letošnjega leta ogledati še novosti, ki tam nastajajo. Popoldne, 30. decembra t. l. zato ne pozabi, da si ga rezerviral za Pristavo. — Upravni odbor

KOLEDAR-ZBORNIK SVOBODNE SLOVENIJE ZA LETO 1963 JE V TISKU

Žene in dekleta, možje in fantje, starejši in mlajši, vsi Slovenci, kjerkoli prebivajo, bodo našli v tej knjigi obilo zanimivega branja. Vsebina tega Zbornika bo po resnem in zabavnem, po veselem in poučnem čtivu, po zanimivih slikah in pestri vsebini dokaz, da so Zborniki Svobodne Slovenije vsako leto najobsežnejša slovenska knjiga v zamejstvu.

V Argentini sprejemajo prednaročila in predplačila:

1. Slovenska hiša, Ramón Falcón 4158, Bs. As.: a) Uprava Sv. Slovenije; b) Dušnopastirska pisarna; c) Zed. Slovenija (Društvo Slovencev); 2. Gdč. Mara Bidovčeva v San Justu; 3. Naš dom v San Justu, Hipolito Irigoyen 2756, San Justo; 4. G. Lojze Erjavec, fotoatelje, Avda. de Mayo 2480, San Justo; 5. G. Lojze Sedej, Arribeños 1563, Ramos Mejía; 6. Slomškov dom, Castelli 28, Ramos Mejía; 7. G. Andrej Krošelj, Ventura Bustos 1863, Castelar; 8. G. Ivan Lužovec, Slovenska vas, Lanús; 9. G. Ivan Žnidar, brivnica in parfumería „Los Alpes“, C. Dysdale 5p41, Carapachay; 10. G. Peter Klobovs, Castelli 1115, Villa Ballester; 11. Ga. Mimi Martinčič, Lomas de Mirador; 12. Ga. Pavla Korošec, Calle I. No. 510, Villa España, Berazategui; 13. Slovenski dom, Córdoba 129, San Martín; 14. Slavko Tršinar, Chapadmalal; 15. G. Lojze Trpin, Miramar; 16. G. Anton Okorn, Comodoro Rivadavia; 17. G. Rudolf Hirschegger, Mendoza; 18. G. Janko Jazbec, Córdoba; 19. G. Jože Korošec, Barrio Tanque, Villa Adelina; 20. G. Janko Arnšek, Luis Pasteur 851, Victoria; 21. G. Jože Arnšek, Avda. Alvear 1973, Ruta 202 Critica — Km 26, Don Torcuato. 22. G. Ivan Gorišek, Morón.

Cena je samo 370 pesov v predplačilu, do 15 decembra. Pozneje bo dražji. Naročite si to prelepo knjigo.

ESLOVENIA LIBRE

Editor responsable: Milos Stare
Redactor: José Kroselj
Redacción y Administracion:
Ramón Falcón 4158, Buenos Aires,
T. E. 69-9503
Argentina

CORREO ARGENTINO Central B
FRANQUEO PAGADO Concesión Nº 5775
TARIFA REDUCIDA Concesión N 3824

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 688.209

Naročnina Svobodne Slovenije za leto 1962: za Argentino $ 530.—; za Severno Ameriko in Kanado 7 dolarjev, za pošiljanje z letalsko pošto 12 dolarjev

Talleres Gráficos Vilko S. R. L., Estados Unidos 425, Bs. Aires, T. E. 33-7213

Komisijska knjigarna
»PREPOROD«
Lastnik Jeruc O. Dimitrij
Bruxelles 5, Rue Longue Haie 30
se priporoča rojakom v izseljenstvu za posredovanje naročila slovenskih listov, revij ter knjig, kakor tudi knjig v vseh drugih jezikih

JAVNI NOTAR
Francisco Raúl Cascante
Escribano Público
Pta. baja, ofic. 2.
Cangallo 1642
T. E. 35-8827 Buenos Aires

LETNO GLEDALIŠČE SLOMŠKOV DOM

Igralska družina Ciudadelskega odra
v soboto, 24. 11. ob 8 zvečer
uprizoritev slov. drame A. Leskovca iz življenja dveh beračev

DVA BREGOVA

Vstopnice po 40, 30 in 20 pesov eno uro pred pričetkom predstave

SLOMŠKOV MLADINSKI ODER IN TEČAJ A. M. SLOMŠKA
v nedeljo 2. decembra 1962 ob 19:
zahvala otrok dobrim mamicam;
ob 20: vprizoritev pravljične igre

PEPELKA

Vse rojake, od blizu in daleč vabimo, da 2. dec. pripeljejo otroke na to lepo otroško prireditev!

ŠEME BIDOVEC
Av. DE MAYO 2416
RAMOS MEJIA
HLADILNIK
WESTINGHOUSE
Sprejemamo bone ‚Emprestito 9 de Julio‘

†

Vsem prijateljem in znancem sporočamo žalostno novico, da je dne 18. t. m. odšel po večno plačilo gospod

MILAN GROM
biv. upravitelj šole v Babnem polju

Pogreb se je vršil dne 19. novembra t. l. na pokopališče v San Martinu.

Vsem, ki so nam pomagali v tej težki uri in ga spremili na zadnji poti, se najlepše zahvaljujemo. Priporočamo ga v molitev.

Žalujoča soproga **Vera**
in otroci **Nevenka, Mojimir, Alenka in Matjaž**

Buenos Aires — Novo mesto

†

Nepričakovano je odšla v večnost naša preljuba mama, stara in prastara mama gospa

ZOFIJA POGRAJC

K zadnjemu počitku so jo položili na mestnem pokopališču v Celju.

Ohranimo jo v lepem spominu in molimo za pokoj njene duše.

Žalujoča
sin **Marijan** in hči **Zofija** v imenu vsega sorodstva

Celje, Ljubljana, Beograd, London in Buenos Aires

†

Sporočamo žalostno vest, da je ob prometni nesreči, v nedeljo dne 11. novembra 1962, ob petih popoldne v Mendozi tragično preminul naš sin, brat in svak gospod

LUDVIK OVČJAK

Priporočamo ga vsem znancem, prijateljem in rojakom v molitev. Naj mu bo Vsemogočni milostljiv sodnik.

Žalujoči
v Mendozi: mati **Antonija** in brat **Maks** z ženo Anico; Ontario, Kanada: sestra **Tončka** z družino; Šoštanj, Slovenija: sestra **Ljudmila** z družino.

ZAHVALA

V globoki žalosti, ki nas je zadela ob tragični smrti sina, brata in svaka pok. **Ludvika Ovčjaka**, nas je tolažilo toliko sočustvovanje rojakov in znancev ter vsa njihova pripravljenost za pomoč ob težki uri.

Predvsem želimo izraziti iskreno zahvalo g. dušnemu pastirju Jožetu Hornu za vse prizadevanje pri ureditvi pogreba in za njegove molitve in asistenco pri pogrebu, kot tudi g. novomašniku Alojziju Škrabi. Dalje iskrena hvala g. M. Milaču za takojšnjo intervencijo ob tragičnem trenutku, kjer se je z vso požrtvovalnostjo zavzel in nam pomagal, kakor tudi njegova družina. Zahvala vsem, ki so položili obilno cvetje na njegov grob in vsem, ki so nam ob težkih urah žalovanja stali ob strani. Predvsem nam je bila v veliko tolažbo tako številna udeležba na njegovi zadnji zemski poti,

Bog povrni vsem, ki zanj molijo.

DRUŽINA OVČJAKOVA

V NEDELJO, 25. novembra: Vsi lepo vabljeni na žegnanje in ogled gradnje dvorane v Slovenski hiši

IVAN PREGELJ: 29

Otroci sonca

Geometer se je nekoliko popačil. Helena je videla. Čudna ljutost jo je obšla.

„Dobro,“ je rekla hripavo, „ker gospod Poznik ne mara. Vzemite si dopust.“

„Hvala!“ se je poklonil Povšič.

Geometer pa se je obrnil mirno proti učitelju Sivcu, ki mu je že ves čas govoril o svojem študijskem predmetu, o Prešernovih Poezijah in o govoru, ki ga je sestavljal za Prešernovo veselico. Sredi v pripovedovanju ga je prekinil Mlakar.

„Da ne pozabim, gospod učitelj, ker smo že tu, Vas vabim že sedaj na prihodnji lov. Udeležil se ga bo tudi gospod glavar. Ne smete odreči. Govorila sva o Vašem spisu. Gospod glavar se živo zanima za Vas.“

Geometer se nasmehne. ‘Povedati mu bom moral, duši verni,’ misli sočutno o Sivcu, ‘naj jim ne zaupa.’ Nato pa zopet misli na tisto, kar se je pravkar zgodilo, ko je nevljudno odklonil svoj poset k Jamcu.

‘Hočeš, naj te spremljam?’ misli o Heleni. ‘Babje muhe! Pojdi sama. Ti greš lahko. Jaz res ne morem. Pa kaj ni več, zakaj ne morem! Mar kaj slutiš, kako je Jamcu pri srcu in kako malo mu boš ustregla s svojim obiskom in z darovi! Mir bi mu dala, siromaku, mir!’

Helena ni poznala Poznikove notranjosti, ni vedela za posebno prijateljsko ljubezen, ki jo je čutil do Jamca. Njegove besede so jo bolele, jo poniževale. Bolestno se je razvnemala:

‘Prav navadno robat človek si pa plitek. Zaradi koncipijenta se ježiš. Očital bi rad, pa ne moreš. To je tvoje bahaško moško in odločno vedenje. K Jamcu nočeš. Morda si še nanj ljubosumen. Lej, saj si! Skupaj sva hodila v šolo in vedno, vedno se mi je smilil. Pa te oblasti nimaš nad menoj, da ne bi smela čuvstvovati ljubeče in usmiljeno z ubogimi in revnimi, z vsemi žalostnimi. Sovražim, lej, sovražim tvojo široko dobro voljo!’

Čutila je, da jo zaliva bridkost brez konca; do skrajnosti bolna je odločila v mislih:

‘Iztrgala te bom iz srca! Počasi, vsak dan malo. Nisi moj! Pojdi k Zofiji, k veseli nemarnici, pojdi in ji roke polagaj ob pas pa kvantajta, kvantajta, kvantajta!’

Slavica je vzkliknila začudeno ob njej:

„Kaj pa misliš? Vse čipke boš raztrgala pri prtu!“

*

Šli so k Jamcu: Helena, koncipijent Povšič, stric Feliče in Slavica. Meta je nesla za njimi poln jerbas peciva, pečenja, masla, gnjati in vina. Vreme je bilo zoprno soparno, mrč je ležal ob lazeh, nebo je bilo umazano sivo. Noben ptič se ni oglasil v meji, nobena cvetka ni rasla po gladko pokošenih lazih. Strašno dušeča tišina je ležala nad dolino. Srce se je tesnilo, noge bi se bile bolno pognale v breg, na vrh gore, v veter in šum in hlad. Izletniki so se zasopli: noge so težke, a znoja ni na čelo, roke peko in so mokre v dlaneh. Stali so na tistem mestu ceste, kjer je bil svojčas Poznik dočakal Rebrnikovo Tildo, in so obstali. Slavica je tožeče zažvrgolela:

„Nič več ni tako lepo na svetu, kakor včasih. Helena, ali se spominjaš? Tu je prožil Jamčev oče možnarje o procesiji. Kako je bilo takrat lepo!“

Helena prikima.

„Spominjam se.“

„Spominski spomini so najjačji,“ pripomni Povšič, „tudi jaz imam spomine.“

„Ah, kaj Vi,“ vzklikne Slavica. „Mi govorimo sedaj o nas in rajnem Jamcu. Glejte! Tako jih je postavljal v vrsto. Tam je imel smodnik in Tine mu ga je podajal. Ko je oče nabijal možnar, si je Tine nasul prahu v žep in ga nosil meni pa Heleni za marelice. Strašno je bil sneden nanje.

Zasmejala se je in vzkliknila:

„Dobro, da sem se spomnila. Vprašala ga bom, če še ni pozabil.“

„Pulver und Blei,“ menca stric Feliče, „dem Herrn Obersten Matasović sein Losungswort.“

In nato prebujeno:

„Jamec? Ali mu ni vrglo naboja v obraz?“

„Vidite striček,“ kliče Slavica, „še Vi niste pozabili. Seveda ga je ubilo. V obraz mu je bušilo. Strašno ga je razmesarilo. Od takrat so možnarje prepovedali.“

„Pametna prepoved!“ meni Povšič.

„Ah, kaj še. Sitnost in nagajanje!“ ugovarja dekle, „Jamca je pijača, ne pa strel. Pijan pa s čikom v ustih je nabijal. Žganje, žganje, gospod koncipijent, kaj smodnik! Žganje prepovejte!“

Helena se nasmehne:

„Učite se od našega modrijana, gospod koncipijent!“

„Sporočil bom na merodajnem mestu,“ se sili koncipijent s šegavostjo.

„Bitte sehr!“ se mu popači Slavica.

„Tak pojdite,“ se je tedaj okrenila in priganjala Meta, ki je nosila jerbas. — Zavili so po stezi vstran s ceste k Jamčevi bajti. Jamčevka jih je zagledala.

„Ježeš, Marija,“ je vzkliknila, „Tine obleci suknjo! Koširjevi gredo.“

Ženica si je s predpasnikom obrisala obraz in usta in pozdravila Meto:

„Za sveto božje ime, kaj pa si naložila?“

Meta je molče postavila jerbas na mizo pred hišo. Jamčevka je vneto pozdravljala obiskovalce. Heleno je naglo pograbila za roko in se sklonila, da ji jo poljubi. Helena se je ubranila, Slavica pa se je veselo smehljala. Feliče je stal ob strani in se priklanjal. Koncipijent Povšič se je okrenil hladno proti trgu.

„Da ste se tako trudile,“ je govorila Jamčevka, „Bog plačaj, Bog plačaj.“ Nato je vpila proti hiši: „Tine, Tine! Tak, kje si? Pridi, Koširjeve gospodične —“

Slok in rumen v obličju je stopil Tine iz hiše. Obraz se mu je pačil v prisiljenem smehljaju. Ustne so mu podrhtevale. Sram ga je bilo samega sebe, lastne bede, nečednega doma, zakajene bajte in zlasti preprostega stranišča ob bajti nad greznico. Z roko si je šel čez čelo, pozdravil živahno, a s hrapavim glasom. (Dalje prihodnjič)